

Samo deklarativno

Dako je prošlo sedam godina od usvajanja Zakona o rodnoj ravnopravnosti koji propisuje i mjere za postizanje rodne balansiranoosti u političkim partijama, danas gotovo da nema žena u najvišim organima političkih stranaka. Takođe, tek jedna parlamentarna stranka - Hrvatska građanska inicijativa (HGI) na čelu ima ženu.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti usvojen je u Skupštini u julu 2007. godine. U članu 12 Zakona navodi se između ostalog da „političke stranke, svojim aktima, određuju način i mjere za postizanje rodno balansirane zastupljenosti žena i muškaraca u svojim organima”. Zakon je stupio na snagu u avgustu iste godine, no skoro sedam godina kasnije situacija je, kada je u pitanju broj žena u

Sedam godina od usvajanja Zakona o ravnopravnosti broj žena u vrhovima partija nepromijenjen je. Osim što ih tamo gotovo nema, partijska programska dokumenta rijetko precizno propisuju mjere za uspostavljanje rodne izbalansiranosti u svojim organima, što je zakonska obaveza

vrhovima partija – nepromijenjena. Osim što su žene slabo zastupljene u partijskim vrhovima, interna partijska programska dokumenta rijetko su usklađena sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti. U statutima stranaka uglavnom se deklarativno zalaže za rodnu ravnopravnost, a u rijetkim partijskim dokumentima koji propisuju kvote od 30 posto žena u upravnim tijelima, nema jasno

propisanih mehanizama kako se to postiže, niti sankcija u slučaju da se ta kvota ne ispuni.

Za sada kvotu od 30 posto u upravljačkim partijskim tijelima ispunjava samo Socijalistička narodna partija. Ostale se ne mogu pohvaliti brojem žena u vrhovima stranaka.

Tako, tek nešto više od 10 posto članova Izvršnog odbora vladajuće Demokratske partije socijalista (DPS) su žene (dva od 14 članova). U Glavnom odboru ih je nešto više i čine četvrtinu tog tijela (51 od 206 članova). U Socijaldemokratskoj partiji (SDP) je oko 16 posto žena u Glavnom odboru, dok su u Predsjedništvu od 16 članova tek tri žene, što je oko 18 posto.

Medju parlamentarnim strankama žene su najmanje zastupljene u jednoj od najvećih opozicionih stranaka - Novoj srpskoj demokratiji (Nova). U toj stranci ne postoji niti jedna žena u Predsjedništvu i Izvršnom odboru, dok su u Glavnom odboru stranke od ukupno 109 članova samo 11 žene. To je manje od 10 posto.

Tatjana Perović:
„Vrlo je teško očekivati povećanje broja žena na mjestima odlučivanja kad su žene u javnom životu Crne Gore, bilo da su političarke, pripadnice nevladinog sektora ili novinarke stalno izložene diskriminaciji, omalovažavanju, napadima svih vrsta i sve to pod okriljem države“

Ni u najmlađoj parlamentarnoj stranci, Pozitivnoj Crnoj Gori (PCG), koja iza sebe ima niz inicijativa vezanih za zastupljenost žena u političkom životu, žene nisu dovoljno zastupljene u svojim tijelima. U Predsjedništvu stranke, koje ima 15 članova, tek je jedna žena, dok je u GO 12 žena od ukupno 52 člana.

Rijetki primjer je SNP koja i u Glavnom i u Izvršnom odboru ima 30 posto žena.

„SNP je na VI Kongresu 2010. godine novim Statutom propisao obavezu da u organima Partije mora biti najmanje 30 posto žena”, kaže za *Monitor* Snežana Jonica iz SNP. „Na istom Kongresu smo izabrali Glavni odbor od 109 članova od kojih je 33 žene, što je 30 posto, pa zatim i Izvršni odbor u kom je takođe 30 posto žena”.

Ona objašnjava da je taj stepen zastupljenosti žena u partiji izdejstvovan dugogodišnjim radom. „Do tog procenta nismo došli lako, već mukotrpnim radom na izgrađivanju svijesti i stvaranju održivih mehanizama za izbor odgovarajućeg broja žena u organe partije. Nakon uvođenja i primjene unutarpartijskih kvota, nastavili smo sa daljim koracima na osnaživanju organizacije žena. Asocijacija žena SNP-a proizašla je iz novog Statuta i iskorak je ne samo za Crnu Goru nego i za partije u regionu, jer se po prvi put pozicionira organizacija žena, njeni organi i nadležnosti kao veoma značajan subjekat u radu partije”, kaže Jonica.

Iako se i u drugim statutima partija, od vladajuće DPS do opozicionih partija može naći odredba u statutima stranaka da u organima partije mora biti najmanje 30 posto žena, ta odredba nije ispoštovana. U nekim slučajevima, kao što je slučaj sa Novom, partijski dokumenti nijesu usaglašeni sa Zakonom o rodnoj

Najveći broj žena u upravljačkim strukturama ima SNP, koja i u Glavnom i u Izvršnom odboru ima 30 posto žena. „Do tog procenta nismo došli lako, već mukotrpnim radom na izgrađivanju svijesti i stvaranju održivih mehanizama za izbor odgovarajućeg broja žena u organe partije. Nakon uvođenja i primjene unutarpartijskih kvota, nastavili smo sa daljim koracima na osnaživanju organizacije žena”, kaže za *Monitor* Snežana Jonica iz SNP

partijske kvote doprinijelo je većem i aktivnijem uključenju žena u rad partijskih organa i povećalo njihov broj u odnosu na prethodni izborni period”, kaže Drobniak. U vladajućoj partiji nijesu ipak objasnili raskorak između statuta te partije koji propisuje 30 odsto žena u upravljačkim strukturama i političke realnosti u kojoj je manje žena u vrhovima stranke.

Tatjana Perović iz Pokreta za promjene za *Monitor* objašnjava zašto u Predsjedništvu DF-a nema nijedne žene. „DF je politička asocijacija više subjekata. Političke partije za sebe uređuju te odnose. DF kao asocijacija više subjekata to nema. Ipak, na izbornim listama na zadnjim lokalnim izborima sve komponente DF su ispoštovale pojedinačno izborni zakon, kvotu od 30 posto žena i propisani redosljed na listama”.

Ona ukazuje da je Pokret za promjene na zadnjem kongresu, u aprilu 2014. godine, uskladio statut sa idejom o povećanju broja žena na mjestima odlučivanja.

„U statutu se od osnivanja vodilo računa o mreži mladih i mreži žena i o rodno senzitivnom jeziku, a sad je

ravnopravnosti. U istraživanju koje je 2012. godine sproveo IPSOS *Žene u politici* navodi se tako da „statut Nove sprske demokratije ne sadrži odredbe o minimalnoj zastupljenosti žena u organima stranke”, kao i da akti te stranke nijesu pisani rodno senzitivnim jezikom.

Nada Drobniak, poslanica DPS-a i predsjednica skupštinskog Odbora za ravnopravnost, podsjeća da je Statutom vladajuće partije utvrđena obaveza poštovanja principa rodne ravnopravnosti prilikom izbora u partijske organe. „I to tako što se odlukom o kandidovanju i izboru članova organa partije, obezbjeđuje mehanizam za ostvarivanje adekvatne rodne zastupljenosti, na način da u njima bude najmanje 1/3 manje zastupljenog pola. Poštovanje

Realizacija za ravnopravnost KOEAK
Realizacija za Stranku HDZ
Realizacija za Stranku STEP

MCMD

„Novinarsko istraživanje i debate: Zastupljenost žena u parlamentarnim političkim partijama i rukovodećim tijelima”
Ovaj projekat se realizuje uz finansijsku podršku Evropske komisije

dobato i da najmanje 30 odsto manje zastupljenog pola bude u organima partije“, kaže Tatjana Perović „Zbog strukture i organizacije partije, da bi se ova odredba ispoštovala u potpunosti i dala svoje rezultate, moraju se prvo izvršiti promjene na lokalnom nivou, pa prema vrhu partije. Taj proces teče, ali dosta sporo, i to važi za sve partije u Crnoj Gori“. Ona podsjeća da je Evropska komisija (EK) u svom *Izvještaju o položaju žena u zemljama Zapadnog Balkana koje su u procesu pridruživanja* jasno naznačila da „izražava zabrinutost jer nema promjena u broju žena na mjestima odlučivanja tokom protekle decenije“.

Vrlo je teško očekivati povećanje broja žena na mjestima odlučivanja kad su žene u javnom životu Crne Gore, bilo da su političarke, pripadnice nevladinog sektora ili novinarke stalno izložene diskriminaciji, omalovažavanju, napadima svih vrsta i sve to pod okriljem države“, ocjenjuje Tatjana Perović. „Ženama je, posebno za opoziciono djelovanje, potrebno mnogo hrabrosti jer se danas *čovjstvo i junaštvo* najlakše i, nažalost, najčešće pokazuju na ženama, dok kolegice iz pozicije mirno čute o sramnim dešavanjima i medijskim napadima na žene“. Ona smatra da je propisivanje kvota na svim nivoima za žene jedini način da se „ženama stvori prostor za jače djelovanje i doprinosenje društvu u kome živimo“.

Mala zastupljenost žena u vrhovima partija jedan je od ključnih razloga zašto ih nema kasnije u parlamentarnoj i izvršnoj vlasti.

Crna Gora je na posljednjem mjestu u regionu po broju žena u Parlamentu, ispod 15 posto. To je neprihvatljivo jer u Srbiji ima oko 33 posto žena, a u Makedoniji oko 50 posto. „Po tom procentu Crna Gora spada u nerazvijeni dio zemalja, poput afričkih zemalja, kao što je Somalija“, ukazala je nedavno aktivistkinja civilnog sektora **Maja Raičević**, direktorica Centra za ženska prava.

Milena PEROVIĆ KORAC

KOLAŠINKE VIŠE OD DECENIJU NASTOJE DA POŠALJU U SVIJET „LISNATI“ SIR

Tehnolozi traže mane, gurmani kilo više

Već 12 godina traju bezuspješni pokušaji pojedinaca i udruženja da nezvanični kolašinski brend, lisnati sir, dobije zaštićenu oznaku porijekla. Prije šest mjeseci, nekoliko stočarki i ostalih učesnica obuke *Žene u preduzetništvu* odlučile su da osnuju udruženje koje će naredih mjeseci intenzivno raditi na tome da ta specifična vrsta sira konačno bude prepoznata kao i zvanično autentičan mliječni proizvod vezan za Bjelasicu i Sinjavinu.

Ta vrsta sira, izuzetno cijenjena, zbog manje masnoće i specifične

strukture gotovo uvijek nedostaje na pijaci, iako je njegova cijena između 5 i 7 eura, a u restoranima je među skupljim proizvodima nacionalne kuhinje. Iako su neki evropski tehnolozi početkom vijeka preporučivali Kolašinkama da odustanu od takvog načina sirenja, popularnost „listana“ sve je veća, pa se na pijaci i u prodavnicama uvijek traži kilogram više.

Advokat **Zoran Rakočević** je 2002. godine osnovao Udruženje proizvođača zdrave hrane i u nekoliko navrata je pokušao da za taj, ali i za druge poljoprivredne proizvode,